

Şәңтерү ялавә

Муркаш район хаҗачә

1944 сұлхи майн 5-мәшәнченпе тухать

89-90 (7620-7621) №№

Şәмәт кун, 2008 сұлхи ноябрән (чүк) 15-мәшә

Хакә иреклә

Раҗсейре

Ёҗре пултаруллисем

РАЙОНТА: ёнер, паян ыран

Ёҗсәрисене тўлекен пособи виҗи ўсет

Паян сәр-шывра 1 миллион та 247 пин ёҗсәр сын шултанат. Шитес сұлхи бюджетра 1 миллион та 600 пин ёҗсәр сын валли пособи тўлемә палартнә. Шапла вара правительствота тата 350 пин сын ёҗсә вярәнәсене сухатассине планлать.

Паянхи кона сәр-шыври 1070 предприяи 45 пин ёҗсә вярәнне чакарасси синчен пәлтәрнә. Ҷакна тәнчери финанспа экономика кризис-ёпе сыхантарассә.

2009 сұлта ёҗсәр юнлән сынсене паракан пособи виҗи ўсет. Паян вәсем уйәхсәрен 781 тенкә илессә пулсан, шитес сұлтан – 850 тенкә. Пособин чи пысәк виҗи халхи 3124 тенкәрен 3400 тенкә сити хәпарать.

Пособин чи пәчәк виҗине унчәнен ёҗсәмен е ёҗсәрен ёҗсә дисциплинине пәснипе хәтарнисене тўлессә.

Пособин чи пысәк виҗине предприяи 26 эрнерен кая мар ёҗсәненәсене парассә.

Паянхи кона районта 95 ёҗсәр сын шултанат. Ку ёҗсәкәнен мән пур сынсен 0,43 проценчә пулать.

Тарән та сирәп пәлу парассишән

Елена Николаевна Музыкава – Атапәйри вәрентўпә культура центрән ёҗсәнен. Канашри педагогика училищине вәренсе пәтернәренне, 1995 сұлтанпа пусламәш класс ачисене вәрентәт. Хәйән ёҗсә епле ответлә пулните вәл аван әнланать. Шәпах ёнтә ачасене пусламәш классенче епле пәлу панинчен, вәсенче пәлу тәнчине әнтәлас туйәма суратма пултарнинчен малашләр шәпи те чылай килет. Елена Николаевна ку енәпе хәйәнчен мән килнине пәтәмпәх тумә тәрәшать.

В. ШАПОШНИКОВ сән ўкерчәкә.

Сывләх

Юн парса сәлакансем

Сәр чәмәрә сәнчи пур сын та пәрпәренә пәханса тарать тени тәрәс. Кашних тәрлә чирлө чирлеме пултарать. Тепәр чух тата питә йивәр операциясем те килсе тухассә пурнәс сүлө сине. Ҷакнашкәл лару-тәрура медицина ёҗсәненәсене донорсем питә пысәк пулашу парассә. Унпа пәрлех – чирлисене те.

Донорсем юн панинчен медицина пулашәвән пахаләхә нумай килет. Ака пирән республика больницисенех кунсәрен 45 литр таран юн кирлә. Ку вәл пәр кунта 110 донор юн панипе танлашәть. Чәваш Республикинче вара 1 пин сын пурнәсене 18 донор сәсә лекет. Европәра сәк цифра вәтамран 40 сынпа тан-

лашәть.

«Республикари юн илекен станци» патшаләх учрежденийә палартнә графикпа килешүллән, вәсем пур района та юн илме сүрессә. Муркаш районәненче те юн паракансем сук мар. Районти социаллә хүлтлөх пәйәнчен пәлтәренә тәрәх, паянхи кона 75 сын тәтәшах юн парса тарать. Вәсенчен 9-шә «СССР хисәплә донорә» ята илме тивәснә, тепәр 66 сын – Раҗсейән хисәплә донорәсем. Ку ята 40 е ытларах хуҗачән юн паракансем тивәсәсә. Вәсенә уйәхсәрен 618 тенкә те 25 пурна танлашәкан компәнсаи парассә.

Сәксем ёнтә вәсем – йивәр чирлисене пулашәкансем. Юлашки сүлсенчә

вәсен хисәпә те ўсәсә пырать, анчах Европа Канашә палартнә сәр-шыва вәтамран юнпа тивәсәстәремәлли кәтартусене (1 пин сын пурнәсене 40-60 сын) ситмиет.

Юн парассишән хәрәмәлли вара нимән те сук. Организмра панә юн сийәнчәх пуханать, сәнелет те. Донорсене медицина ёҗсәненәсене те тәрәсләсәх тәрәсә. Юн илнә чухне пәрре уса курмәлли хатәрсәмпә сәсә ёҗсәсә. Сұлталәкра вара сыннан икә уйәхлә тәхтавәсем пурә 5 хут юн пама юрать. Юн панә кун донорән ёҗсә уқси сухалмасть, вәсем хушма сәмәлләхсәне те тивәсәсә.

Н. НИКОЛАЕВА хатәрленә.

Кашни сәмьене – хәтлә сурт-йәр

Тәрәшәкансене – патшаләх пулашәвә

Ялта пурәнакансен, ёҗсәкәнен хәтлә сурт-йәр сәвәрәсәсә – пысәк проблемәсенчен пәри. Строительствота материальсәм хәкпә, ёҗсә уқси вара пәчәк. Ҷитменнине тата пурин те кредит илме майсем те сук. Шәпах ялти ёҗсәкәнен сәмәрәсен тата сәмәрәк сәмьесән сәк ыйтәвәсәне сәмәлләтма патшаләх программисән ёҗсәлсә.

Ака «2012 сұлчәнен яла социаллә аталантарасси» патшаләх программипә килешүллән ялти сәмәрәк специалистсәне тата сәмәрәк сәмьесән хәтлә сурт-йәрпә тивәсәстәссә пулсә пырать. Камсем илме пултарассә-ха патшаләх паракан субсидисәнә?

«Сурт-йәр тата коммуналлә хуҗаләх» ертсә пыракан компани» специалистсәсен каланә тәрәх, асәннә категория 35 сұл пултарманнисән керәссә. Мәшәрәсенчен пәри сәк вәхәта ситмен, ял хуҗаләх е социаллә сферәсенчә 5 сұлтан кая мар ёҗсәлме килешү тунә, сәмьә ялта пурәнәтә тата сурт-йәр условийәсәне лайәхләтмәлла е сурт сәвәрәмәлла пулсан, ял тәрәхән администрацияәнчә черетә тәрәсси пирки каламәлла.

1 е ытларах ачаллә (усравә илнисән те керәссә) тулли мар сәмьесән те патшаләх пулашәвәне илме пултарассә. 35 сүла ситмен, вәренсе пәтернә (аслә, вә-

там тата пусламәш професәсиллә пәлу) е юлашки курсра вәренкән сәмәрәк специалистсә сине те асәннә условийәсәне сәрәләсә.

Шапла вара патшаләх программипә килешүллән федераллә бюджетран 30 процент, вярәнти бюджетран 40 процент таран сурт-йәр хәкәнен шултәса паракан социаллә пулашәвә илме май пур.

Патшаләх программипә 35 сұлтан иртнисән те пулашу илме пултәрассә. Сәк граждәнсен ялта пурәнни, сурт-йәр условийәсәне лайәхләтмәлли тата сурт сәвәрәма (туянма) малтанхи тәкәксем туни синчән калакан документсән хатәрләмәлле. Тә-

рәшинә кура патшаләх 30 процент чухлә пулашу пырасть.

«Пурәнмәлли сурт-йәр» тәлләвлә программәпа та сәмәрәк сәмьесән социаллә тўлөв илме пултарассә. Сәмьән сурт-йәр условийәсәне лайәхләтма сәк программәпа черетә тәрәсси пирки малтанах вярәнти ял тәрәхне пымәлла, документсән хатәрләмәлле. Ачасәр сәмьесән социаллә тўлөв виҗи 35 процентпа танлашәть, 1 е ытларах ачаллә тулли тата тулли мар сәмьесән – 40 процентпа. Сәмьәре 1 ача хушәнсән тепәр 5 процент хушса тўлөв парассә.

Н. НИКОЛАЕВА.

Ял ёҗсәненәсен уявәнчә

Республикари ял хуҗаләх ёҗсәненәсән керхи ёҗсәненәсән вәсләсән пәрлә пустарәнса ёҗсә итогәсәне пәтәмләтәссә йәлана кәчә.

Ёнер Шулашкарта операпа балет театрәнчә Ял хуҗаләх ёҗсәненәсән кунә ячәпә сәвәнәсәл пуху иртнә. Унта ял хуҗаләх министрә М. Игнатәв ёҗсә итогәсәне тишкәрнә. ЧР Президәнчә Н. Федоров ял ёҗсәненәсәнә тәрәшә ёҗсәненәсәнә тав сәмахә каланә.

Чәплә пухәва пирән районти 45 сынран тәрәкан делегәти те хушәннә. «Герой» хуҗаләх техникана юсәвлә тытәссипә, чәх-чәп фабрики продукция туса илессипә аңәслә ёҗсәненәсәнә наградаәсәнә тивәснә.

Тәпләнрәх кун пирки шитес номертә пәлтәретпәр.

Тирпей-илемшән – 1-мәш вярән

Тирпей-илем, хәт кәртәссипә Муркашра кәсәл уйрәмах нумай ёҗсә туса ирттерчәс. Сұлталәхи вәхәтра Муркашән кашни кәтәсенчә тенә пәкәх хитрә чечкәсән ешәрчәс. Сахәл мар сын тәрәшрә район центрә илемләнтер тесе.

Муркашән ёҗсәне республикара та тивәсәлипә хәкәнә. Муркаш сәли «Чәваш Республикинчи чи сәмәс те тирпей-илем кәртнә пурәнмәлли вярән» сәмәт-конкурсә хушәнсән иртнә кунсәнчә 1-мәш вярәна тухни синчән сирәплетекән диплома тивәсә.

Шитес сұл та тирпей-илем пирки манас марччә. Муркашра кәна мар, ытти ялсәнчә те тасаләх пултәрчә.

Сәмьә чәмәртакансем сахәлрәх

Районти демографиллә лару-тәру пирки час-часәх пәлтәрсә тәрәтпәр. Кәсәлхи 10 уйәхри пәтәмләтүсәмпә пәлләшәраха.

Сәк вәхәтра районта 345 ача суралнә. Кашни ял тәрәхәнчәх – 10 ачаран кая мар. Пәлтәр ку вәхәт тәлләне 355 пәкпә кун сути курнә.

Вилнисән шучә, пәлтәрхипә танлаштарсан, пәләрмәллах чәкнә. Кәсәл пурә 517 сын пирәнтен ёмәрләхәх уйрәлнә пулсан, пәлтәр – 60 сын ытларах. Анчәх сәмьә чәмәртанәсси те пәлтәрхинчән сахәлрәх – 166 (191). Арканәкән сәмьәсен йышә вара кәсәлхи 10 уйәхра 64 ситнә. Пәлтәр ку вәхәта 58 мәшәр уйрәлнә.

Хаҗәт-журнал сәрәнассә

Паянхи пурнәсәра хаҗәт-журнал вуламәсан пурнәсәран юлатән. Еләкхи мар, куллен пурнәсә сәнни килет.

Район сыннисән сәвна май массәллә информәраци хатәрәсенә сәрәна илме тәрәшәсә. Уйрәмах вәсем районти «Şәңтерү ялавә» хаҗәтә кәмәлләсә. Шитес сұл илсе тәма аяна хәлпәхә 1457 сын сәрәннә. «Хыпара» 302, «Сәветсәкә Чувашия» хаҗәтә 181, «Хрәсчән сәссинә» 249 сын сәрәннә.

Район хаҗәтәне илсә тәрәкансем район пурнәсәпә туллин пәлләшәма май пуринәне аван пәләссә.

Юбилей

Сәламләтпәр

Юнкә яләнчә пурәнәкән хисәплә сыннәмәра, хәкпә әннәне, юратнә кукамая – **Александра Сәргеевна ЯРГУНЬКИНА** 80 сұл тултарнә ятпа чәрәрен сәламләтпәр. Сумлә юбилей ячәпә сәламләса сирәп сывләх, вәрәм кун-сұл, тәлсә сунатпәр. Әс пурришән Турра тав тәватпәр.

Ан чирлө, ан вәтәл нихәдәсан, Пул хәвәслә, кәмәллә ялан. Әс пирәншән – чи хәкпә сын! Ырри никам та сүк санран!

Сәламләкәнәсем: йәвәлә, хәрә, кинә, мәнүкәсән, тәванәсән, күршисән.

Хәмәрән юратнә сыннәмәра – әннәне, асәннәне, кукамая – Муркаш яләнчә пурәнәкән **Людмила Порфирәвна ВЛАДИМИРОВА** суралнә кунә ячәпә чун-чәрәрен тата әшшән сәламләтпәр, мән пур ыринә кәна сунатпәр. Вәрәм кун-сұл, тулли тәлсә, сирәп сывләх пултәр. Әс пурришән чунтан сәвәнәтпәр, хәмәра та санпа тәлсәлә туяпәр. Нумай-нумай сұл ачүсәмпә, мәнүкәсәмпә сәвәнәсә пурәнмәлла пултәр. Тайма пур сәна пуриншән те.

Сәламләкәнәсем: хәрәсәмпә йәвәлә, кәрәвәсән, мәнүкәсән, прәмәнүкә, тәванәсән.